

<p>Český rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání - DĚJEPIS; sekundární vzdělávání I. (6. – 9. ročník, 2. stupeň základní školy + víceletá gymnázia)</p>	<p>Bavorské učební osnovy pro dějepis; sekundární vzdělávání I. (reálná škola, 6. – 10. ročník)</p>
<p>Člověk v dějinách Očekávané výstupy žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků ➤ uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány ➤ orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu <p>Učivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách; historické prameny ➤ historický čas a prostor 	
<p>Počátky lidské společnosti Očekávané výstupy žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu ➤ objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost ➤ uvede příklady archeologických kultur na našem území 	<p>G 6.1 Lidé v období pravěku (asi 12 hodin) Cíl: Žáci pochopí, že se lidé vyrovnávají s přírodou ve společenstvích. Všímají si, jak se stále více mění soužití lidí a jejich každodenní život. Na příkladě Egypta poznají základní znaky starověké vyspělé civilizace. V souvislosti s tím si položí otázku, odkud bereme naše současné znalosti o historii, jak se tyto znalosti neustále mění a rozšiřují, jak jsou uchovávány a předávány dále.</p>

<p>Učivo</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ člověk a lidská společnost v pravěku 	<p>Učivo:</p> <p>Pravěk</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ První projevy lidské činnosti; život ve starší době kamenné: lovci a sběrači ➤ život v mladší době kamenné: zřizování stálých sídel, polní hospodářství a chov dobytka, nové techniky ➤ doba bronzová a a doba železná na příkladě Keltů v jižním Německu ➤ archeologie jako dobrodružství: archeologické nálezy promlouvají <p>Egypt jako příklad starověké vyspělé civilizace</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ geografické podmínky ➤ forma vlády, společnost, kultura, náboženství; znaky vyspělé civilizace <p>Náboženství a sjednocení izrealitských kmenů</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vznik a rozpad Izraele ➤ základní znaky náboženství (monoteismus)
<p>Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury</p> <p>Očekávané výstupy</p> <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací ➤ uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví ➤ demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem 	<p>G 6.2 Antické Řecko – základ evropské kultury (asi 10 hodin)</p> <p>Cíl:</p> <p>S ohledem na topografické podmínky Řecka žáci poznají rozdílné formy organizace společnosti na příkladě městských států Sparta a Athény. Na modelu Řecka pochopí, že „kooperace“ a „konfrontace“ jsou základní principy střetávání kultur. V antické vědě a kultuře naleznou kořeny naší současné evropské identity.</p>

- porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

Učivo

- nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz
- antické Řecko a Řím
- střední Evropa a její styky s antickým Středomořím

Učivo:

Starověké Řecko

- průběh stěhování v oblasti Středomoří (osidlování Řecka, dceřinná města, obchod)
- jazyk, bohové a hry: pojítka mezi Řeky
- modely soužití: attická demokracie a spartanský vojenský stát
- řecká kultura v období antiky a v současné Evropě

Řekové a Peršané: setkání odlišných kultur

- rozdílné formy vlády
- kontakty a konflikty
- hellénismus: kulturní a hospodářská jednota ve východním Středomoří

G 6.3 Římská říše (asi 12 hodin)

Cíl:

Při vývoji Říma ve světovou říši se žáci opět setkávají s principy „konfrontace“ a „kooperace“. Sledují proměny formy vlády v Římě a poznávají, jak Římané na pozadí vnitřního vývoje a vnějších expanzí vytvářejí něco jedinečného a nového. Na základě vybraných příkladů žáci pochopí, že organizační a kulturní úspěchy Římanů v určitých oblastech představují dodnes společné dědictví mnoha evropských národů.

Učivo:

Od města k říši: vzestup Říma

- od etruského království přes republiku k císařství
- rozpínání římské říše
- funkce a význam armády

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ správa a právo <p>Život v Římské říši</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ všední život v antické metropoli ➤ všední život v provinčních oblastech (na regionálních příkladech) <p>Římské dědictví v Evropě</p>
<p>Křesťanství a středověká Evropa</p> <p>Očekávané výstupy</p> <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států ➤ porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti ➤ objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech ➤ vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám ➤ ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury <p>Učivo</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nový etnický obraz Evropy ➤ utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj ➤ islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci) ➤ Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě ➤ křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy 	<p>G 6.4 Přechod od antiky ke středověku (asi 10 hodin)</p> <p>Cíle:</p> <p>Žáci se zabývají změnami ve Středomoří a v Evropě, které provázely zánik Západořímské říše. Doví se, jakým způsobem přežívaly římské tradice hlavně prostřednictvím křesťanství v následnických říších a poznají tak fenomén kontinuity a diskontinuity. Při probírání Východořímské říše si rozšíří svůj historický úhel pohledu, takže v následujících ročnících budou umět určit rozdíl mezi latinským a řeckým světem.</p> <p>Učivo:</p> <p>Křesťanství a Římská říše</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ křesťanství: rozšíření, konfrontace, pronásledování ➤ křesťanství jako státní náboženství <p>Stěhování národů a zánik Západořímské říše</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Germáni; průběh stěhování národů; zánik Západořímské říše ➤ ústup Římanů z oblasti Podunají <p>Východořímská říše jako nová velmoc</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Konstantinopol/Byzanc jako druhý Řím ➤ Východořímská říše a Slované <p>Islám: Vznik nového světového náboženství</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozšíření islámu ➤ islámská území v Evropě (společnost, kultura, správa)

<ul style="list-style-type: none"> ➤ struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev ➤ kultura středověké společnosti - románské a gotické umění a vzdělanost 	
	<p>G 6.5 Opakování, propojování, prohlubování (asi 12 hodin) Tematická ohlédnutí, průřezy, témata z regionální historie otvírají žákům další možnosti přístupu k historii a slouží zároveň k opakování, propojování a prohlubování. Dvě rozdílná témata tohoto druhu v průběhu školního roku jsou závazná, podle možností by se měla týkat regionální historie. Uvedené dílčí aspekty je třeba chápat jako podněty, nikoli jako něco závazného. V zásadě mohou být místo zde uvedených zpracována i jiná témata podle návrhu učitele nebo žáků.</p> <p>Tematické ohlédnutí: Antika – kolébka Evropy Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hellas a Evropa: řecké představy o světě, způsob života, umělecká díla a stavby ovlivňují nás Evropany dodnes ➤ hledání minulosti: Kde se ještě dnes můžeme setkat s antickým Řeckem? ➤ Řím a Evropa: latina, římské právo a technika Římanů jako dědictví v naší současnosti, památníky a muzea k dějinám Říma ➤ Co mají Evropané společného? <p>Tematický průřez: náboženské představy lidí a jejich význam pro život v období antiky možné aspekty prohloubení a propojení:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ představy Egyptanů o posmrtném životě a jejich význam pro pozemský život ➤ řecký Olymp a jeho vliv na život v antickém Řecku

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bohové a císařové v Římské říši ➤ křesťanská víra a její vliv na politiku a všední život ➤ přísný monoteismus islámu a jeho význam pro život <p>regionálně historická témata: co nám v našem regionu připomíná dobu kamennou/Kelty/Římany?</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ archeologické nálezy, památky, prameny, líčení a prezentace: prozkoumejte lokalitu s archeologickými vykopávkami, zabývejte se tím, jak je prezentována historie v muzeu, využijte pověsti a příběhy, sestavte modely podle originálních pozůstatků ➤ prezentujte historii sami: zhotovte “knihu dějin” vlastního regionu, uspořádejte výstavu
	<p>G 7.1 Utváření středověké Evropy (ca. 12 Std.)</p> <p>Cíl:</p> <p>Na příkladu Franské říše poznají žáci principy a formy vlády a života v římskokřesťanské západní zemi středověku, na druhé straně si uvědomí, jaký význam měla Franská říše pro utváření dnešních evropských států. Římské dědictví, misie a kristianizaci budou chápat jako základní prvky společné identity evropských národů. Spolu s pozemkovým vlastnictvím poznají i podstatné vlastnosti středověkých výrobních vztahů a na základě lenního systému zákonitosti správy a vlády. Sledují, jak se v průběhu střetů mezi světskou a církevní a také centrální a teritoriální mocí zvolna vytvářejí novodobé názory na uspořádání státu a systém evropských států.</p>

Učivo:

Franská říše: vývoj, struktura, odkaz

- Franská říše dosahuje evropského významu
- mniši a misie
- základní struktura společnosti: pozemkové vlastnictví a lenní systém
- Karel Veliký jako císař
- vznik německé a francouzské mocenské a kulturní oblasti

Změny vlády ve vrcholném středověku

- Otto I.: principy královské vlády, obnova císařství
- Jindřich IV.: král a knížata, císař a papež
- Friedrich II.: rozdrobenost říše, vláda v jižní Itálii
- pravidla následnictví v pozici vládce říše
- vývoj k teritoriálnímu státu na příkladu Bavorska

G 7.2 Hospodářství, společnost a kultura v období středověku (asi 14 hodin)

Cíl:

Žáci poznají, jak byli lidé začlenění do stavovských struktur nesených církví a mohou přitom vypracovat zásadní rozdíly v porovnání s vlastní životní realitou. Přitom pochopí i omezenost individuálních svobod v této době. Získají představu o náboženských, kulturních, hospodářských a sociálních významech v různých oblastech života, stejně jako pohled na mobilitu ve středověku. Zabývají se také různými způsoby komunikace rozdílných náboženství a kultur.

	<p>Obsah:</p> <p>Život příslušníků šlechty</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stavovské uspořádání, rozvoj rytířství ➤ dvorská a rytířská kultura a způsob života <p>Život a práce na venkově</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zajištění obživy (např. změny v zemědělství) ➤ všední život <p>Život a práce ve městě</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ význam trhu; dálkový obchod ➤ samospráva a sociální poměry ➤ město jako středisko informací a vědění <p>Příklady evropských kulturních stylů</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ románské umění ➤ gotické umění <p>Střetávání národů, náboženství a kultur</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mobilita (např. Řemeslníci, obchodníci, poutníci, studenti) ➤ východní kolonizace ➤ soužití židů a křesťanů v Evropě ➤ střetávání Západu a Východu: konflikty (např. křížové výpravy) a kontakty s arabským světem
<p>Obojevy a dobývání. Počátky nové doby</p> <p>Očekávané výstupy</p> <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky ➤ vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život 	<p>G 7.3 Evropa v období přechodu od středověku k novověku (ca. 8 hodin)</p> <p>Cíl:</p> <p>Žáci rozpoznají změny, které vedly k přechodu k novověku. Na příkladu habsburské a osmanské říše a v souvislosti se zámořskou expanzí Evropanů se opět setkají s pojmy „konfrontace a kooperace“ jako principy střetávání kultur. Pochopí, že v důsledku evropanizace</p>

- popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky
- objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie
- objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky
- na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus
- rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek

Učivo

- renesance, humanismus, husitství, reformace a jejich šíření Evropou
- zámořské objevy a počátky dobývání světa
- český stát a velmoci v 15. – 18. století
- barokní kultura a osvícenství

obrovských oblastí světa došlo drastickým způsobem ke zničení původních kultur a vyspělých civilizací.

Učivo:

Změny v období humanismu a renesance

- návrat k antice; umění, věda a technika; ideál vzdělanosti
- revoluce ve zprostředkovávání informací a vědomostí: knihtisk
- „raný kapitalismus“

Říše v jihovýchodní Evropě

- styky a konflikty mezi habsburskou a osmánskou říší

Evropanizace světa

- předpoklady pro zámořskou expanzi Evropy; objevné plavby
- Evropané ve styku s cizími kulturami v Americe a Africe: konfrontace a kooperace; důsledky pro podrobené oblasti; ovlivnění Evropy

G 7.4 Reformace a boj o nadvládu v Evropě (ca. 10 hodin)

Cíl:

Žáci si uvědomí, jak velkou roli může hrát náboženství v myšlení a jednání lidí. S utvářením konfesí poznají, jak docházelo k utváření velkých raně novověkých společenských skupin a původ koexistence různých vyznání ve středoevropském prostoru. Pochopí, že třicetiletá válka vedla ke konfesní různorodosti a k posílení nezávislosti říšských stavů a že mír z roku 1648 vedl k vytvoření relativně stabilního systému států v Evropě.

Učivo:

Reformace a konfesionalizace

- Lutherovo učení a reakce církevní a světské moci

- reformační veřejnost a německá selská válka
- formování evangelicko-luteránské, reformované a katolické konfese
- ztroskotání ideje univerzální říše císaře Karla V.
- nesnášenlivost v raném novověku na příkladě pronásledování čarodějnic

Třicetiletá válka jako boj o nadvládu v Evropě

- konflikt zájmů a průběh války
- vedení války a utrpení obyvatelstva
- Westfálský mír: nové uspořádání Říše a Evropy

G 7.5 Opakování, propojování, prohlubování (ca. 12 hodin)

Tematická ohlédnutí, průřezy, témata z regionální historie otevírají žákům další možnosti přístupu k historii a slouží zároveň k opakování, propojování a prohlubování. Dvě rozdílná témata tohoto druhu v průběhu školního roku jsou závazná, podle možností by se měla týkat regionální historie. Uvedené dílčí aspekty je třeba chápat jako podněty, nikoli jako něco závazného. V zásadě mohou být místo zde uvedených zpracována i jiná témata podle návrhu učitele nebo žáků.

Tematické ohlédnutí: Od rukopisu k tištěným médiím – změna v šíření a uchování informací a vědomostí

Eventuální hlediska:

- K čemu je písmo? Ohlédnutí na různé druhy písma v období antiky
- klášterní skriptoria a knihovny: význam opisů a knihomalby, rukopisné malby

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ od pera k pohyblivým písmenům: vývoj psacích potřeb ➤ leták jako nové médium: jeho význam během reformace a třicetileté války <p>Tematický průřez: setkání s „cizím“ ve středověku a v raném novověku</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ důvody expanze a její ospravedlňování na příkladu křížových výprav nebo výprav do zámoří ➤ menšiny a většiny: soužití a konflikty, vzájemné obohacování a vymezování se na příkladu židů a křesťanů nebo křižáků a muslimů <p>Regionálně historická témata: co nám v našem regionu připomíná středověk a raný novověk:</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ poznávání církevních a světských staveb nebo jejich pozůstatků ➤ jak muzea prezentují středověk a raný novověk ➤ místní a regionální pověsti, příběhy, tradice; historické svátky a slavnosti ➤ prezentujte historii vlastního regionu sami: prezentujte obrazový a textový materiál formou hry, případně výstavy
	<p>G 8.1 Evropa a utváření raněnovověkých států (ca. 10 hodin)</p> <p>Cíl:</p> <p>Na příkladu francouzského absolutismu se žáci dovědí, jak král soustředil veškeré rozhodování do svých rukou, a tak si urovnával cestu k monopolu na násilí v moderním státě. Na základě rozdílného politického a společenského vývoje v Anglii a ve Svaté říši římské poznají způsoby kontroly moci a federativního uspořádání i odpovídající</p>

důsledky pro současnost.

Učivo:

Absolutismus na příkladě Francie

- základy vedoucího postavení Francie; vývoj nového pojetí státu
- dvůr a etiketa jako nástroje moci Ludvíka XIV.
- budování efektivního hospodářství a centrální správy
- rozšiřování a upevnění francouzské hegemonie v Evropě

Rozmanitost a jednota ve Svaté říši římské národa německého

- právní a mírové uspořádání (říšský sněm, říšské kraje, říšské soudy)
- federativní struktura
- Prusko a Rakousko: dvě evropské velmoci v jedné říši

Anglie na cestě k parlamentarismu

- společenské a hospodářské změny; počátky koloniální politiky
- ztroskotání absolutismu a počátky monarchie kontrolované parlamentem

G 8.2 Evropa pod vlivem baroka a osvícenství (ca. 11 hodin)

Cíl:

Na příkladě baroka mohou žáci vnímat, jaké místo zaujímá umění ve službách státu a církve. Při studiu období osvícenství žáci pochopí, jak se měnil pohled Evropanů na svět a na sebe sama a také jejich vztah k moci a vládcům. Tím, že se zabývají i každodenností v tomto období, pochopí i základní rozdíly mezi současnými a tehdejšími životními podmínkami.

	<p>Učivo:</p> <p>Umění ve službách církve a státu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ baroko jako výraz náboženského cítění a církevní moci ➤ baroko jako prostředek prezentace knížat a moci <p>Osvícenství: myšlenka a dopad</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ změna pohledu na svět prostřednictvím racionalismu a přírodních věd; sekularizace ➤ nové politické proudy: kritika absolutismu; požadavek dělby moci ➤ společensko-kulturní dopad osvícenství v Německu <p>Každodennost v předindustriální společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stavovský pořádek ➤ život a práce ➤ domáhání se a uplatňování práva; lidé na okraji společnosti ➤ infrastruktura: doprava a transport; informace a vzdělání
<p>Modernizace společnosti</p> <p>Očekávané výstupy</p> <p>žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti ➤ objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé ➤ porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů ➤ charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; 	<p>G 8.3 Základy novověku (ca. 16 hodin)</p> <p>Cíle:</p> <p>V rámci tématu přechod od stavovské k občanské společnosti v 18. a 19. století žáci poznají předpoklady následných společenských a politických změn. Na příkladu USA sledují žáci vznik demokratického státního zřízení a společenského řádu, který je založen na myšlenkách osvícenství a může být chápán jako model takového uspořádání. Přitom se žáci rovněž kriticky zabývají uskutečňováním ideálů. Francouzská revoluce zprostředkuje žákům dojem z fascinace i z hrůz revoluce, ale i z toho, jak tento revoluční proces nabýval na autonomii. Žáci si uvědomí myšlenkové a politické následky této revoluce.</p> <p>Obsah:</p>

uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích

- na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy
- vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií

Učivo

- Velká francouzská revoluce a napoleonské období, jejich vliv na Evropu a svět; vznik USA
- industrializace a její důsledky pro společnost; sociální otázka
- národní hnutí velkých a malých národů; utváření novodobého českého národa
- revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů
- politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokraticismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva
- kulturní rozrůzněnost doby
- konflikty mezi velmocemi, kolonialismus

Počátky industrializace v Anglii

- hospodářské a technické změny

Nezávislost Severní Ameriky

- nezávislost na mateřské zemi; svoboda a lidská práva
- ústava USA jako model demokratického spolkového státu, požadavky ústavy a skutečnost

Francouzská revoluce a její důsledky

- rozpad stavovské společnosti a zánik absolutistického zřízení
  - fáze revoluce, hlavní osobnosti, společenský dopad
- rozšíření revoluce; přijetí a další působení revolučních myšlenek

Napoleon a konec staré Evropy

- Napoleonův vzestup a jeho císařství; napoleonská legislativa jako vzor
- konec staré říše 1806 a Rýnský spolek
- vývoj v poražených státech; osvobození od cizí nadvlády
- Bavorsko v napoleonské době

G 8.4 Rozpor mezi restaurací a emancipací (ca. 7 hodin)

Cíle:

Žákům je ponapoleonská doba v Německu prezentována jako období rozporu mezi monarchistickou restaurací a občanskou emancipací. Mají porozumět tomu, že rodící se národní stát odpovídá požadavku národní identity a vymezení se proti ostatním. Při studiu událostí a důsledků revoluce v letech 1848/49 se seznámí s důležitými německými demokratickými tradicemi a jasně si uvědomí, proč se i přesto prosadilo monarchistické zřízení.

Nové politické zřízení a restaurace

Vídeňský kongres

- Německý spolek

Revoluce a reakce 1848/49 v Německu

- Národní a liberální hnutí
- Doba předbřeznová a revoluční rok 1848
- Bavorsko za Ludvíka I. kontextu jeho doby
- Rozpolcenost mezi královským nárokem na vládu a liberální ústavou
- Král jakožto sobecký mecenáš

G 8.5 Opakování, propojování, prohlubování (ca. 12 hodin)

Tematická ohlédnutí, průřezy, témata z regionální historie otevírají žákům další možnosti přístupu k historii a slouží zároveň k opakování, propojování a prohlubování. Dvě rozdílná témata tohoto druhu v průběhu školního roku jsou závazná, podle možností by se měla týkat regionální historie. Uvedené dílčí aspekty je třeba chápat jako podněty, nikoli jako něco závazného. V zásadě mohou být místo zde uvedených zpracována i jiná témata podle návrhu učitele nebo žáků.

Tematické ohlédnutí za životem v době války a nouze na příkladu domovského kraje

Eventuální hlediska:

- Bída a nouze: Obživa a hladomor; okupace; kontribuce; plundrování; ničení a plenění; násilí na civilním obyvatelstvu

Svépomoc a odpor: sebeorganizace; ozbrojení; odbojová činnost

	<p>Tématický průřez: role ženy v předprůmyslové společnosti</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Partnerství: manželství a rodina, právní status svobodných, vdaných ovdovělých žen ➤ Práce a zaměstnání: spolupodíl žen na výdělku, ženy bez partnera a jejich pracovní život ➤ Postavení ve veřejném životě: Byly ženy nevýznamné? ➤ Všední život žen: šance na vzdělání; hospodaření a výchova dětí <p>Regionálně-dějinný výukový záměr: baroko jako umělecká a kulturní epocha v domovském regionu</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Umění a architektura: malířství; plastika; církevní a světská architektura; zahradní prostranství; plánované město ➤ Umění a kultura: móda; hudba; divadlo; tanec; náboženský život; literatura ➤ Technika
	<p>G 9.1 Industrializace a proměna evropského státního systému (ca. 8 hodin)</p> <p>Cíle:</p> <p>Žáci se dozví, jak se z agrární společnosti stane průmyslová společnost s velkými územními centry. Uvědomí si, že revoluční změny vedly k novým uspořádáním, ve kterých byly otázky sociální spravedlnosti a vztahů jednotlivce k státu zodpovězeny různým způsobem. Žáci mohou rozpoznat, jakou dodnes viditelnou dynamiku vnesl průmyslový rozvoj do společenských systémů a do mezistátní interakce. Dále si uvědomí, jak se vznikem říše změnil poměr politických sil v Evropě.</p>

Obsah:

Industrializace

- Ekonomický a technický vývoj
- Životní a pracovní podmínky lidí: dělnictvo a velkoburžoazie
- „Sociální otázka“ a pokusy o její řešení
- Německá říše a tradiční mocnosti
- Založení říše, rovnováha sil
- Bismarkova zahraniční politika
- Vnitropolitický a společenský vývoj císařské říše

G 9.2 Evropa a svět v období imperialismu (ca. 6 hod.)

Cíle:

Žáci rozpoznají souvislost mezi ekonomickým a zbrojním potenciálem evropských mocností na konci 19. století a dobýváním cizích území. Pochopí, že vysílání Evropanů do kolonií, vnímané jako poslání, přineslo drastické změny. To jim umožní nahlédnout do problémů dnešního třetího světa z hlediska jejich historického pozadí. Žáci si uvědomí, že imperialismus a nacionalismus v evropských zemích vedly ke konfliktům v koloniích a nakonec i k vojenské konfrontaci spojeneckých systémů.

Obsah:

Rozdělení světa a rostoucí konforontace evropských mocností

- Evropské koloniální říše (Afrika), základy a motivy imperialistické politiky
- Následky imperialismu pro koloniální oblasti a Evropu

	<p>Vyhrocení pozic</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ „Nový kurs“ Německa, změna spojeneckých systémů; velmocenské zájmy ➤ Balkán jako etnické, kulturní a politické ohnisko národů
<p>Moderní doba Očekávané výstupy žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky ➤ rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů ➤ charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu ➤ na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv ➤ zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí <p>Učivo</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ první světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky ➤ nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě; vznik ČSR, její hospodářsko- politický vývoj, sociální a národnostní problémy ➤ mezinárodně politická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech; totalitní systémy –komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro ČSR a svět ➤ druhá světová válka, holocaust; situace v našich zemích, domácí 	<p>G 9.3 První světová válka a poválečné zřízení (ca. 8 hod.) Cíle: Žáci se dozví, jak vzhledem k protikladným zájmům velmocí a nacionalismu ztroskotala veškerá diplomacie a státy se uchýlily k vojenskému řešení. Neschopnost spolupráce a rovnováhy neumožnila vytvoření dlouhodobého, mírového poválečného zřízení, následkem toho vznikl zárodek druhé katastrofy 20. století. Na základě průběhu a následků Říjnové revoluce v Rusku se žáci dozví o vývoji bolševismu jako totalitního režimu. Obsah: Propuknutí a průběh války</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Červencová krize a otázka válečné viny ➤ Vývoj a šíření války ➤ Rozhodující rok 1917: vstup USA do války, ruská Říjnová revoluce ➤ Válka: všední život na frontě a mimo bojiště ➤ Pád centrálních mocností, Listopadová revoluce v Německu ➤ Poválečné zřízení ➤ Pařížské předměstské smlouvy, Versaillská smlouva ➤ Občanská válka a budování Sovětského svazu <p>G 9.4 Úspěch a pád Výmarské republiky (ca. 8 hod.)</p>

a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války

Cíle:

V založení Výmarské republiky rozpoznají žáci snahu prosadit v Německu demokratické tradice. Na základě technického, politického a sociálního rozvoje v době výmarské si uvědomí charakteristické znaky moderních demokratických zřízení. Úpadek prvního německého demokratického státu má poukázat na to, že demokracie bez demokratického přesvědčení občanů postrádá trvalý základ. Žáci sledují rozvoj moderny dvacátých let a pozorují vývojové procesy v umění a kultuře až do současnosti.

Cíle:

Počáteční roky

- Založení republiky ve stínu tzv. Dolchstoßlegende (Legenda o rání dýkou do zad) a Versaillské smlouvy
- Zátěže a ohrožení

Roky stabilizace

Kultura, věda, technika

- Vnitřní politika, hospodářství, zahraniční politika

Úpadek republiky

- Světová hospodářská krize a její následky
- Radikalizace, prezidentská vláda a ústava, selhání politických stran

G 9.5 Totalitní vláda, druhá světová válka a její následky (ca. 14 hod.)

Cíle:

Žáci se na pozadí dnešních individuálních svobod zabývají problémem totalitních ideologií. Pokouší se pochopit, jak se radikálním stranám a

jejich násilnickým stoupencům podařilo získat přízeň davů a zneužít jejich souhlasu se zločinnými cíli těchto stran. Přitom se zamyslí také nad problémem individuální zodpovědnosti a možnostmi odporu. Druhá světová válka a státně organizované hromadné vraždění jsou pak zřetelným naplněním nacistické ideologie. Při bilancování diktatury a války si žáci uvědomí, že dějiny se dotýkají jejich vlastního života a že se musí zabývat otázkou viny a zodpovědnosti.

Obsah:

Totalitní systémy v Evropě

- Stalinismus v SSSR
- Ideologie a přívrženectví nacismu

Nacistická diktatura

- Cesta k diktatuře
- Upevnění moci, odpor, pronásledování
- Zahraniční politika

Druhá světová válka

- Válka v Evropě, ničivá válka na východě, „totální válka“
- Vyhlazování národnostních skupin (Židů, Sintů a Romů)
- Teror, odboj a kolaborace v Evropě
- Vítězství spojenců v Evropě a Asii

Bilance diktatury a války

- Oběti, ničení a nouze
- Zodpovědnost a vina

G 9.6 Opakování, propojování, prohlubování (ca. 12 hodin)
Tematická ohlédnutí, průřez, témata z regionální historie otevírají žákům další možnosti přístupu k historii a slouží zároveň k opakování, propojování a prohlubování. Dvě rozdílná témata tohoto druhu v průběhu školního roku jsou závazná, podle možností by se měla týkat regionální historie. Uvedené dílčí aspekty je třeba chápat jako podněty, nikoli jako něco závazného. V zásadě mohou být místo zde uvedených zpracována i jiná témata podle návrhu učitele nebo žáků.

Tematické ohlédnutí: demokratické tradice v Německu

Eventuální hlediska :

- Od bojů za svobodu až k odporu proti nacismu: vzory, ideály, symboly, organizace a strany
- Porovnat vybraná hlediska ústav, např. hlava státu, parlament, základní práva, zrovnoprávnění a role žen

Tematický průřez: umění, kultura, technika a společnost v proměnách doby

Možná hlediska:

- Kultura dvacátých let: výtvarné umění, literatura, fotografie a film
- Vynálezy, objevy, rozvoj techniky ve 20. letech: komunikační prostředky, mobilita, masová výroba
- Na cestě k mobilní masové společnosti: rozvoj kupní síly, počátky turismu

	<p>Regionálně-dějinný výukový záměr: průmyslový rozvoj v domácím regionu</p> <p>Eventuální hlediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dějiny a příběhy firem, vzestup a pád průmyslových závodů ➤ Vlastní prezentace dějin: dokumentace obrazového materiálu a textů formou výstavy nebo tisku, vytvoření zvukového záznamu, výprava po stopách dějin s fotoaparátem nebo kamerou.
<p>Rozdělený a integrující se svět Očekávané výstupy žák</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků ➤ vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce ➤ posoudí postavení rozvojových zemí ➤ prokáže základní orientaci v problémech současného světa <p>Učivo</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření ➤ vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí) ➤ Československo od únorového převratu do r. 1989, vznik ČR ➤ rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět ➤ problémy současnosti ➤ věda, technika a vzdělání jako faktory vývoje; sport a zábava 	<p>G 10.1 Rozdělená Evropa ve znamení rozporu mezi západem a východem (ca. 10 hod.)</p> <p>Cíle:</p> <p>Žáci pochopí, jak mocenský a ideologický rozpor mezi demokracií západních Spojenců a komunisticky-totalitním Sovětským svazem, který byl patrný už od Postupimské konference r.1945, nakonec vedl k rozdělení Evropy a založení dvou různých německých států. Příklad politického „nového počátku“ Bavorska má ilustrovat budování demokratických struktur a s ním spojené problémy. Integrace Spolkové republiky Německo do západního společenství států a Německé demokratické republiky do mocenských struktur Sovětského svazu</p> <p>žákům ukáže cestu k bipolárnímu systému mocenských bloků, jejímž následkem je vyostření konfliktu mezi východem a západem a stabilizace rozdělení Německa.</p> <p>Obsah:</p> <p>Rozpor mezi východem a západem po roce 1945</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pokus vítězných mocností o nové uspořádání Německa a Evropy ➤ Sovětská expanze a politika omezení ze strany USA <p>Německo pod správou Spojenců</p> <p>Různý vývoj v jednotlivých okupačních zónách</p>

- Bavorsko – znovunabytí statutu svobodného státu
- Založení dvou německých států
- Založení Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky
- Integrace obou německých států do příslušných mocenských bloků

G 10.2 Světová politika v období bipolarity (ca. 10 hod.)

Cíle:

Konfrontace velmocí USA a SSSR, které v celosvětovém měřítku konkurují o vliv a moc, ukáže žákům, co bylo rozhodujícím činitelem poválečné politiky. Vzhledem k ničivému potenciálu obou velmocí si zejména ve fázi studené války uvědomí vzájemné ohrožení mocenských bloků a tím zároveň i samotné lidské existence. Na pozadí těchto událostí se žáci budou zabývat koncem evropského období kolonizace a vývojem na Blízkém a Středním východě, přičemž si uvědomí následky těchto historických změn, které přesahují až do současnosti. Vzestup Lidové republiky Čína žákům dává nahlédnout do dynamiky revolučních procesů, navíc rozpoznají konec celosvětové bipolarity.

Obsah:

Od studené války k sblížení velmocí

- Studená válka
- Pokus o vnitropolitické uspořádání světa: Spojené národy
- Proměna velmocí: domácí a zahraniční politika
- Procesuální změny ve světové politice
- Dekolonizace a její následky

- Vznik konfliktu na Blízkém východě
- Proměna islámského světa
- Čína ve 20. století

G 10.3 Rozdílný vývoj v rozděleném Německu (ca. 9 hod.)

Cíle:

Žáci sledují politický a sociální obrat, který nastal ve Spolkové republice Německo v průběhu šedesátých a sedmdesátých let. Přitom si uvědomí obzvláště, že rostoucí blahobyt a demokratizace tvoří základy stabilního, svobodného společenského zřízení. V konfrontaci NDR a SRN a prohloubení socialistických struktur režimem Komunistické strany (SED) žáci rozpoznají represivní a násilné znaky ideologicky zmanipulovaného politického systému.

Obsah:

Spolková republika v šedesátých a sedmdesátých letech

- Domácí a zahraniční politika
- Proměna společnosti; rok 1968 a jeho následky
- Vývoj Bavorska k modernímu průmyslovému regionu

NDR v šedesátých a sedmdesátých letech

- Domácí a zahraniční politika
- Všední život v NDR

G 10.4 Nová orientace Evropy a světa (ca. 15 hod.)

Cíle:

Žáci rozpoznají v rozšíření a prohloubení spolupráce západoevropských států předpoklad pro mírové soužití na evropském kontinentu.

Pozorováním celoevropských technických a sociálních změn si uvědomí

jednak společné základy Evropy, ale také globální dimenzi společenských změn. Budou schopni chápat, jak se v souvislosti se zbrojením, hospodářským propadem a rostoucí tendencí ke svobodě v oblastech mocenského vlivu Sovjetského svazu rozpadá poválečné uspořádání. Dynamiku a otevřenost historických procesů si žáci objasní mimo jiné na příkladu rozpadu Sovětského svazu a znovusjednocení Německa. Přitom se zabývají krizí identity lidí a národů, kteří se musí s těmito procesy vyrovnávat; učí se pochopit celosvětový význam lidských práv a poznají, že jejich respektování a intenzivní mezinárodní spolupráce jsou podmínkami pro mírové soužití všech lidí.

Obsah:

Integrace západní Evropy

- Cesta k Evropské Unii
- Technické a společenské změny

Rozpad východního bloku a nové politické uspořádání východní a jihovýchodní Evropy

- Hospodářský propad a Gorbačovovy reformy
- Rozpad SSSR a jeho následky
- Rozpad Jugoslávie

Proces znovusjednocení Německa

- Funkce ústavy pro Spolkovou republiku Německo a její vznik
- Mírná revoluce v NDR 1989
- Jednota obou německých států, šance a problémy

Globální vývoj do budoucna

- Výzvy pro mezinárodní společenství
- Celosvětová spolupráce a zajištění míru

G 10.5 Opakování, propojování, prohlubování (ca. 12 hodin)
Tematická ohlédnutí, průřez, témata z regionální historie otevírají žákům další možnosti přístupu k historii a slouží zároveň k opakování, propojování a prohlubování. Dvě rozdílná témata tohoto druhu v průběhu školního roku jsou závazná, podle možností by se měla týkat regionální historie. Uvedené dílčí aspekty je třeba chápat jako podněty, nikoli jako něco závazného. V zásadě mohou být místo zde uvedených zpracována i jiná témata podle návrhu učitele nebo žáků.
Tematické ohlédnutí: Mládež ve 20. století (škola, práce, volný čas, hry, sport, výchova, rodina, práva a povinnosti,...)

Eventuální časové úseky:

- 1900 – 1918 • 1918 – 1933
- 1933 – 1945 • 1945 – 2000

Tematický průřez: Jak lidé prožívají dějiny – výzkum subjektivity vnímání dějin – anketa mezi pamětníky (Oral history) a kritická analýza

Eventuální hlediska::

- Vpád Spojenců 1945
- 17. června 1953: lidové povstání v NDR
- 13. srpna 1961: Stavba zdi
- 1968; následky a posouzení
- první přistání na měsíci 20. července 1969
- Nehoda Černobylského reaktoru 26. April 1986
- Proces znovusjednocení Německa

Regionálně-dějinný výukový záměr: Dějiny domovského regionu ve 20. stol.

Eventuální hlediska:

- Místní dějiny za I./II. světové války; problémy v poválečném období od 1918/1945
- Odboj a pronásledování v době nacismu
- Dějiny místních spolků; slavnosti a oslavy v proměnách času
- Hospodářský vývoj domácího regionu